

O LOUREIRO

Mª Xosé Castro e Gemma Pérez

Ramsés Pérez

Árbore dos vitoriosos. Aroma das nosas cociñas. Beleza das nosas ribeiras...

O *Laurus nobilis* é unha planta de orixe mediterránea que podemos atopar facilmente medrando de xeito espontáneo no noso país. Ben doado é atopar un ramallo de loureiro pendurado na cociña de calquera lar, ligado dende décadas ao mollo básico de aquel guiso que se presente, de todo prato de marisco fresco das nosas rías.

A popularidade desta especie non é recente. É moi coñecido o uso de polas de loureiro dispostas en coroa para premiar aos vencedores en batalla ou deporte na antigüidade grecolatina. O *Laurus nobilis* laurea aos nobres e aos fortes. Forza que xa transmite dende o seu aspecto e tamaño, pois chega a acadar os dez metros de altitude.

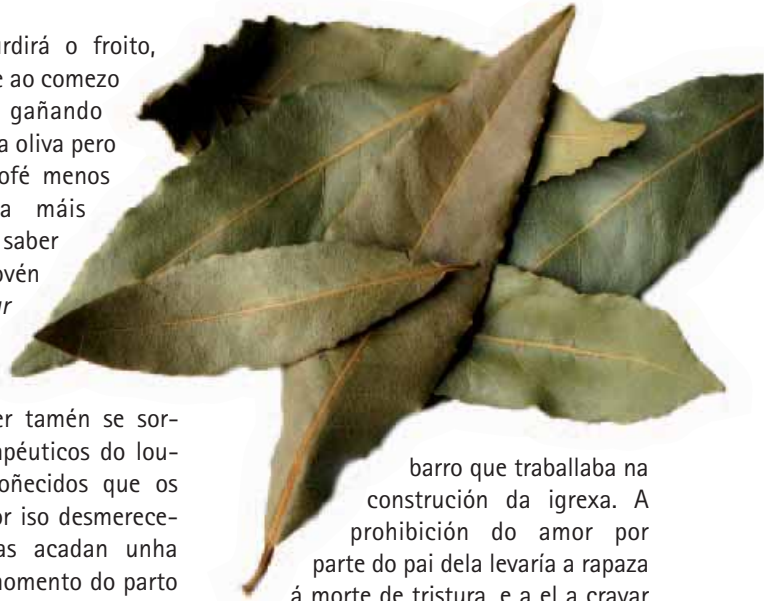
Falar do loureiro é falar de chans húmidos e de permanente verdor. As súas follas, perennes, son verde escuro, brillante pola cara, verde máis apagado polo envés. Con forma de lanza e bordos un chisco irregulares. O tronco e as polas son lisas, grises e rectas ou ergueitas, de aí o termo *nobilis* do seu nome científico –vizoso, firme, nobre-. No comezo da primavera aparecerán as flores unisexuais, ás veces soas, outrora formando un acio. De cor discreta, dende un branco ata un verdoso tímido pasando por

amarelentas. Delas xurdirá o froito, ovario engrosado, verde ao comezo que tornará negro gañando madurez. Similar a unha oliva pero máis pequeneiro e abofé menos saboroso. Quen teña máis curiosidade gustará de saber que o termo *laurus* provén do vocábulo celta *laur* que significa verde, ou sempre verde.

O ávido de coñecer tamén se sorprenderá cos usos terapéuticos do loureiro. Moito menos coñecidos que os culinarios, pero non por iso desmerecedores. As embarazadas acadan unha dilatación óptima no momento do parto se se colocan unha compresa no embigo cun emplasto de follas secas de loureiro con aceite de oliva. Outro uso medicinal é como estimulante do apetito e facilitador da dixestión. Asemade dos froitos, extráese unha manteiga coa que se combate a reuma aplicándoo mediante fregas.

Mais non só certas doenzas foxen do corpo grazas ao loureiro, tamén os malos espíritos botan a correr fóra da alma do malpocado cando se atravesa o fume que resulta de queimar as súas polas mentres se repite: "*Loureiro, ti que non fuches plantado nin enxertado quítame este aire malo*". Tamén os chourizos axudábanse a "curar" coas ramas de loureiro, a primeira afumada facíase en moitas aldeas de Galiza, deste xeito, conferíalle un particular aroma ao son dos estalidos das follas de loureiro.

A presenza do loureiro no imaxinario popular reflíctese en cantigas, expresións coloquiais ou lendas. De feito, nun lugar entrañábel da provincia de Lugo podemos atopar un loureiro peculiar, que non arraiga no chan, non pousa o seu corpo na terra. Medra dende a torre da pequena Igrexa de Hermunde, no concello de Pol, dende a súa construción hai uns 200 anos. Esta estampa tan espectacular fai ao camiñante ollar o ceo en busca das raigames dunha árbore sobre a cal hai lendas varias, algunhas de amor entre unha fidalga e un humilde amasador de

barro que traballaba na construción da igrexa. A prohibición do amor por parte do pai dela levaría a rapaza á morte de tristura, e a el a cravar no barro aínda fresco do campanario a ramiña de loureiro que ela levaba colocada no peito xa de morta, chorar e chorar regándoa mentres se lle daba sepultura. Unha fermosa historia sen dúbida.

O ocorrido probablemente foi que, ao remate da construción da igrexa, como daquela era de costume, se coroou a obra cun ramo de loureiro, e por casualidade prendeu e medrou ata acadar unha grande altura. O caso é que dende aquela o campanario deixou de encomiar a igrexa e pasou a facelo unha fermosa árbore que embelece a obra co seu porte vizoso e intenso verdor.

Ramsés Pérez

